TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU
PHẬT HỌC
CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM
ISSN: 2734-9195

Từ bi, trí tuệ là chìa khóa giải quyết khủng hoảng toàn cầu

ISSN: 2734-9195 12:22 31/05/2026

Đó không chỉ là thông điệp của mùa Phật đản hôm nay mà còn là khát vọng chung của nhân loại trên hành trình xây dựng một thế giới hòa bình, bao dung và thịnh vượng cho các thế hệ mai sau.

Trong không khí thiêng liêng của mùa Phật đản Phật lịch 2570 - Dương lịch 2026, hàng triệu tăng, ni, phật tử Việt Nam và cộng đồng Phật giáo trên khắp thế giới cùng thành kính kỷ niệm ngày Đức Phật Thích Ca Mâu Ni Đản sinh.

Những giá trị vượt thời gian đức Phật để lại cho nhân loại

Hơn 25 thế kỷ đã trôi qua kể từ ngày đức Phật xuất hiện giữa cuộc đời, nhưng những giá trị nhân văn mà Ngài để lại vẫn không ngừng lan tỏa, trở thành tài sản tinh thần quý báu của nhân loại.

Trong Thông điệp Phật đản gửi tăng ni, phật tử trong nước và ở nước ngoài, Đại lão Hòa thượng Thích Trí Quảng, Đức Pháp chủ Giáo hội Phật giáo Việt Nam nhấn mạnh: “Trong bối cảnh thế giới còn nhiều biến động, những giá trị từ bi và trí tuệ của đức Phật vẫn giữ nguyên ý nghĩa, góp phần vun đắp hòa bình, tăng cường đoàn kết và hướng tới sự phát triển bền vững”.

Thông điệp ấy không chỉ là lời sách tấn đối với cộng đồng phật tử mà còn là một nhận định sâu sắc về những vấn đề lớn của thời đại.

Hình mang tính minh họa. Nguồn: Internet

Khi thế giới đang phải đối mặt với các cuộc xung đột quân sự kéo dài, cạnh tranh chiến lược giữa các nước lớn, biến đổi khí hậu, khủng hoảng môi trường, bất bình đẳng xã hội, khủng hoảng niềm tin và những hệ lụy phức tạp từ cuộc cách mạng công nghệ, nhân loại không chỉ cần những giải pháp về kinh tế, chính trị hay khoa học kỹ thuật mà còn cần một nền tảng đạo đức và trí tuệ đủ sức định hướng hành động.

Theo thống kê của Cao ủy Liên Hợp Quốc về người tị nạn (UNHCR), đến năm 2025, số người phải di dời cưỡng bức trên toàn cầu đã vượt 120 triệu người, mức cao nhất kể từ sau Chiến tranh thế giới thứ hai.

Báo cáo Rủi ro Toàn cầu của Diễn đàn Kinh tế Thế giới tiếp tục xếp xung đột vũ trang, thông tin sai lệch, biến đổi khí hậu và sự phân cực xã hội vào nhóm những nguy cơ nghiêm trọng nhất đối với tương lai nhân loại.

Những con số ấy cho thấy thế giới hôm nay không chỉ đối diện với khủng hoảng về an ninh, kinh tế hay môi trường, mà sâu xa hơn là khủng hoảng về niềm tin, về đạo đức ứng xử và khả năng chung sống hòa bình giữa con người với con người.

Chính trong bối cảnh ấy, những giá trị **từ bi và trí tuệ** mà đức Phật truyền dạy cách đây hơn 2500 năm tiếp tục chứng minh sức sống bền vững và ý nghĩa thời đại sâu sắc.

Từ bi không đơn thuần là lòng thương cảm, mà là khả năng thấu hiểu nỗi khổ của người khác để hành động vì lợi ích chung.

Trong một thế giới mà hận thù, cực đoan và bạo lực vẫn đang gây ra những đau thương cho hàng triệu người, tinh thần từ bi chính là nền tảng đạo đức để hóa giải xung đột, xây dựng lòng khoan dung và thúc đẩy đối thoại thay cho đối đầu.

Thực tiễn cho thấy nhiều giá trị mà cộng đồng quốc tế đang theo đuổi như văn hóa hòa bình, phát triển bền vững, tôn trọng sự khác biệt hay trách nhiệm xã hội đều có sự tương đồng sâu sắc với tư tưởng Phật giáo.

Chương trình Nghị sự 2030 của Liên Hợp Quốc với 17 mục tiêu phát triển bền vững không chỉ hướng tới tăng trưởng kinh tế mà còn nhấn mạnh yêu cầu giảm bất bình đẳng, bảo vệ môi trường, bảo đảm công bằng xã hội và không để ai bị bỏ lại phía sau. Đó cũng chính là tinh thần vị tha, sẻ chia và tôn trọng sự sống mà Đức Phật đã truyền dạy từ hơn hai thiên niên kỷ trước.

Bên cạnh từ bi, trí tuệ là giá trị đặc biệt quan trọng trong thời đại số. Nếu từ bi giúp con người biết yêu thương thì trí tuệ giúp con người nhận thức đúng đắn và hành động đúng đắn.

Trong thời đại trí tuệ nhân tạo, mạng xã hội và dòng chảy thông tin khổng lồ, con người đang đứng trước nguy cơ bị dẫn dắt bởi tin giả, định kiến và những cảm xúc cực đoan. Lời dạy của Đức Phật về chánh kiến, tư duy tỉnh thức, khả năng tự kiểm soát lòng tham, sự sân hận và vô minh vì thế càng trở nên cần thiết.

Đây không chỉ là con đường tu tập của người phật tử mà còn là phương thức giúp con người hiện đại giữ được sự cân bằng giữa phát triển vật chất và đời sống tinh thần.

Từ bi - nền tảng đạo đức của hòa bình

Lịch sử nhân loại là lịch sử của những nỗ lực không ngừng nhằm tìm kiếm hòa bình. Tuy nhiên, thực tiễn cho thấy hòa bình không thể được kiến tạo và duy trì lâu dài chỉ bằng các hiệp ước, cơ chế an ninh hay những thỏa thuận chính trị.

Nhiều cuộc chiến tranh trong lịch sử đã kết thúc bằng văn kiện ngoại giao nhưng xung đột vẫn tiếp diễn dưới những hình thức khác khi hận thù, định kiến và sự đối kháng trong nhận thức con người chưa được hóa giải. Vì vậy, hòa bình bền vững phải bắt nguồn từ sự chuyển hóa trong tâm thức, từ cách con người ứng xử với nhau trên nền tảng của lòng nhân ái và sự tôn trọng lẫn nhau.

Trong giáo lý Phật giáo, từ bi là tình thương rộng lớn, không phân biệt dân tộc, quốc gia, màu da, tín ngưỡng hay địa vị xã hội. Từ bi không chỉ là sự cảm thông

trước nỗi khổ của người khác mà còn là động lực thôi thúc con người hành động để xóa bỏ nguyên nhân của khổ đau. Đây là một trong những giá trị đạo đức cốt lõi làm nên bản sắc nhân văn của Phật giáo và cũng là nền tảng cho việc xây dựng một xã hội hòa hợp, bao dung.

Một trong những lời dạy nổi tiếng nhất của đức Phật trong kinh Pháp cú là: *"Hận thù không thể diệt hận thù, chỉ có tình thương mới diệt được hận thù. Đó là định luật ngàn thu".*

Trải qua hơn 25 thế kỷ, chân lý ấy vẫn mang giá trị thời sự sâu sắc.

Các học giả nghiên cứu về hòa bình và phát triển ngày càng nhận thức rõ rằng nhiều cuộc khủng hoảng hiện nay không chỉ xuất phát từ tranh chấp lợi ích mà còn bắt nguồn từ sự thiếu thấu hiểu, thiếu đối thoại, thiếu tôn trọng khác biệt và sự suy giảm các giá trị nhân văn.

Báo cáo của UNESCO về văn hóa hòa bình cũng nhấn mạnh rằng giáo dục lòng khoan dung, tinh thần đối thoại và sự tôn trọng nhân phẩm con người là những điều kiện thiết yếu để ngăn ngừa xung đột và xây dựng xã hội bền vững. Đây cũng chính là những giá trị mà Phật giáo đã đề cao từ hàng nghìn năm trước.

Ý nghĩa đó được thể hiện rõ trong chủ đề của **Đại lễ Vesak** Liên Hợp Quốc 2025: "Đoàn kết và bao dung vì nhân phẩm con người: Tuệ giác Phật giáo vì hòa bình thế giới và phát triển bền vững".

Chủ đề đó không chỉ phản ánh mối quan tâm của cộng đồng quốc tế trước những bất ổn toàn cầu mà còn khẳng định một nhận thức ngày càng phổ biến rằng hòa bình không đơn thuần là sự vắng mặt của chiến tranh. Hòa bình chỉ thực sự bền vững khi con người được tôn trọng về nhân phẩm, các cộng đồng biết đối thoại thay vì đối đầu, các dân tộc biết hợp tác thay vì loại trừ lẫn nhau.

Tại Đại lễ Vesak Liên Hợp Quốc 2025, Đại lão Hòa thượng Thích Trí Quảng đã kêu gọi "lan tỏa tình yêu thương đến chúng sanh vạn loài, thắp sáng thế gian này bằng ánh sáng từ bi và trí tuệ".

Trong bối cảnh thế giới đang đối mặt với những thách thức chưa từng có về chiến tranh, biến đổi khí hậu, nghèo đói và bất bình đẳng, lời kêu gọi ấy không chỉ dành cho cộng đồng phật tử mà còn mang ý nghĩa phổ quát đối với toàn nhân loại.

Bởi xét đến cùng, hòa bình không được tạo ra từ sức mạnh của vũ khí mà được nuôi dưỡng từ sức mạnh của lòng nhân ái; không được bảo vệ bằng sự sợ hãi mà được củng cố bằng sự cảm thông, thấu hiểu và tinh thần trách nhiệm chung

đối với vận mệnh của con người và thế giới.

Trí tuệ - chìa khóa giải quyết khủng hoảng của thời đại

Nếu từ bi là nền tảng đạo đức của hòa bình thì trí tuệ chính là chìa khóa giúp nhân loại nhận diện và giải quyết những thách thức ngày càng phức tạp của thế kỷ XXI.

Trong tư tưởng Phật giáo, trí tuệ không đơn thuần là sự tích lũy tri thức hay khả năng tư duy logic. Trí tuệ là năng lực nhận thức đúng bản chất của sự vật, hiện tượng; thấy được mối liên hệ giữa nguyên nhân và kết quả, giữa hành động và hệ lụy, từ đó đưa ra những lựa chọn đúng đắn và bền vững.

Đức Phật từng khẳng định rằng mọi khổ đau đều có nguyên nhân và chỉ khi nhận diện được nguyên nhân gốc rễ thì con người mới có thể tìm ra con đường hóa giải khổ đau một cách căn bản.

Nhìn vào những cuộc khủng hoảng lớn của thế giới hiện nay, có thể thấy phần lớn đều không chỉ là vấn đề kỹ thuật hay nguồn lực mà sâu xa hơn là vấn đề nhận thức và hành vi của con người.

Biến đổi khí hậu và suy thoái môi trường xuất phát từ lối sống tiêu dùng quá mức, khai thác tài nguyên thiếu kiểm soát và tư duy phát triển ngắn hạn.

Báo cáo của Ủy ban Liên chính phủ về Biến đổi khí hậu (IPCC) nhiều lần cảnh báo rằng hoạt động của con người là nguyên nhân chính làm gia tăng hiện tượng nóng lên toàn cầu. Tương tự, bất bình đẳng xã hội, nghèo đói hay các cuộc xung đột sắc tộc, tôn giáo và địa chính trị cũng thường bắt nguồn từ lòng tham, sự ích kỷ, định kiến và xu hướng đặt lợi ích cục bộ lên trên lợi ích chung của cộng đồng nhân loại.

Hình mang tính minh họa. Nguồn: Internet

Trong bối cảnh đó, trí tuệ Phật giáo mang đến một cách tiếp cận đặc biệt và giàu giá trị thực tiễn. Thay vì chỉ tập trung xử lý các biểu hiện bên ngoài của khủng hoảng, Phật giáo hướng con người quay về nhận diện các nguyên nhân sâu xa trong nhận thức và hành vi. Tư tưởng duyên khởi giúp con người hiểu rằng mọi sự vật và hiện tượng đều có mối liên hệ mật thiết với nhau; những quyết định của mỗi cá nhân, mỗi quốc gia đều có thể tạo ra tác động đối với cộng đồng và môi trường toàn cầu. Quan điểm trung đạo khuyến khích tránh các thái cực, tìm kiếm sự cân bằng giữa phát triển kinh tế với bảo vệ môi trường, giữa lợi ích quốc gia với trách nhiệm quốc tế, giữa nhu cầu vật chất với đời sống tinh thần.

Chính vì vậy, nhiều học giả và tổ chức quốc tế ngày càng quan tâm đến những đóng góp của tư tưởng Phật giáo đối với phát triển bền vững. Đặc biệt là các mục tiêu liên quan đến giáo dục, sức khỏe tinh thần, giảm bất bình đẳng, tiêu dùng có trách nhiệm và bảo vệ môi trường đều có sự tương đồng sâu sắc với những nguyên lý căn bản của Phật giáo.

Cuốn sách Sustainable Development Goals, Inner Development Goals and Buddhism (tạm dịch: *Mục tiêu Phát triển Bền vững, Mục tiêu Phát triển Nội tâm và Phật giáo*) xuất bản năm 2025 của học giả Dr. Maechee Narumon Jiwattanasuk cũng đưa ra một nhận định đáng chú ý: Những thách thức toàn cầu hiện nay không thể được giải quyết chỉ bằng công nghệ, vốn đầu tư hay các chính sách quản trị. Điều nhân loại đang thiếu không phải chỉ là năng lực phát triển mà còn là năng lực tự chuyển hóa nội tâm. Những phẩm chất như lòng trắc

ẩn, sự đồng cảm, ý thức trách nhiệm, khả năng tự nhận thức và kiểm soát tham vọng cá nhân chính là nền tảng để con người đưa ra những quyết định đúng đắn cho tương lai.

Thực tiễn của thế kỷ XXI càng chứng minh rõ điều đó. Khoa học và công nghệ đã tạo ra những thành tựu chưa từng có trong lịch sử, từ trí tuệ nhân tạo, công nghệ sinh học đến các nền tảng kết nối toàn cầu. Tuy nhiên, chính những thành tựu ấy cũng đặt ra hàng loạt thách thức mới như thông tin sai lệch, thao túng dữ liệu, gia tăng bất bình đẳng công nghệ, nguy cơ mất việc làm do tự động hóa hay những tranh luận về đạo đức của trí tuệ nhân tạo. Điều đó cho thấy khoa học có thể tạo ra những công cụ vô cùng mạnh mẽ, nhưng chỉ có trí tuệ mới giúp con người sử dụng các công cụ ấy vì lợi ích của nhân loại. Công nghệ có thể thúc đẩy phát triển, nhưng nếu thiếu nền tảng đạo đức và sự tỉnh thức, chính công nghệ cũng có thể trở thành nguồn gốc của những rủi ro mới.

Bởi vậy, trong một thế giới đầy biến động và bất định, trí tuệ mà đức Phật truyền dạy không chỉ là giá trị tôn giáo hay triết học, mà còn là một nguồn lực tinh thần quan trọng giúp con người nhận diện đúng các vấn đề của thời đại, lựa chọn con đường phát triển hài hòa và kiến tạo một tương lai bền vững hơn cho toàn nhân loại.

Tinh thần duyên khởi và yêu cầu tăng cường đoàn kết quốc tế

Trong bối cảnh toàn cầu hóa ngày nay, giá trị thực tiễn của nguyên lý duyên khởi càng được thể hiện rõ nét. Đại dịch COVID-19 là minh chứng điển hình cho thấy không một quốc gia nào có thể tự bảo vệ mình nếu các quốc gia khác vẫn còn chịu ảnh hưởng của dịch bệnh.

Theo thống kê của Liên Hợp Quốc và Tổ chức Y tế Thế giới, đại dịch đã gây ra những tác động sâu rộng đến mọi lĩnh vực của đời sống kinh tế - xã hội toàn cầu, làm gián đoạn chuỗi cung ứng, gia tăng nghèo đói và đẩy hàng trăm triệu người vào tình trạng dễ bị tổn thương. Bài học từ đại dịch cho thấy các thách thức toàn cầu chỉ có thể được giải quyết thông qua hợp tác quốc tế, chia sẻ nguồn lực và trách nhiệm chung.

Tương tự, biến đổi khí hậu đang trở thành một trong những thách thức lớn nhất của nhân loại. Báo cáo đánh giá của Ủy ban Liên chính phủ về Biến đổi khí hậu (IPCC) khẳng định rằng không quốc gia nào có thể đứng ngoài những tác động của hiện tượng nóng lên toàn cầu. Khí thải phát sinh ở một khu vực có thể gây ảnh hưởng đến môi trường và đời sống của các cộng đồng cách xa hàng nghìn

kilômét. Điều đó phản ánh đúng tinh thần duyên khởi mà đức Phật đã chỉ ra từ hơn 25 thế kỷ trước: Mọi hành động đều tạo ra những hệ quả lan tỏa và không ai có thể tách mình khỏi mạng lưới tương tác của thế giới.

Bài viết "Mùa Phật đản 2026: Trở về với trí tuệ sâu xa của đức Phật" đăng trên báo VietnamNet cũng nhấn mạnh rằng tư tưởng duyên khởi giúp con người nhận thức sâu sắc sự gắn kết giữa cá nhân với cộng đồng, giữa con người với thiên nhiên và giữa các quốc gia với nhau. Từ nhận thức đó hình thành ý thức trách nhiệm trong việc bảo vệ môi trường, gìn giữ hòa bình, thúc đẩy công bằng xã hội và hướng tới sự phát triển hài hòa, bền vững.

Từ góc độ quan hệ quốc tế, tinh thần duyên khởi có nhiều điểm tương đồng với những nguyên tắc nền tảng của chủ nghĩa đa phương hiện đại và Chương trình nghị sự 2030 của Liên Hợp Quốc về phát triển bền vững.

Nếu chủ nghĩa đa phương khẳng định rằng các vấn đề toàn cầu cần được giải quyết thông qua hợp tác quốc tế, thì duyên khởi chỉ ra cơ sở nhận thức của sự hợp tác đó, đó là các quốc gia có chung lợi ích, chung trách nhiệm và chung vận mệnh trong một thế giới ngày càng kết nối.

Tư tưởng ấy khuyến khích đối thoại thay cho đối đầu, hợp tác thay cho chia rẽ, xây dựng lòng tin thay cho nghi kỵ và cùng phát triển thay cho cạnh tranh vị kỷ.

Thực tiễn những năm gần đây cho thấy các thách thức như biến đổi khí hậu, an ninh lương thực, an ninh năng lượng, dịch bệnh xuyên biên giới, tội phạm công nghệ cao hay các cuộc khủng hoảng nhân đạo đều vượt ra ngoài khả năng giải quyết của bất kỳ quốc gia đơn lẻ nào.

Chính vì vậy, nhu cầu tăng cường đoàn kết quốc tế, củng cố các thể chế đa phương và thúc đẩy tinh thần hợp tác toàn cầu ngày càng trở nên cấp thiết. Đây cũng là lý do các diễn đàn quốc tế về Phật giáo, đặc biệt là Đại lễ Vesak Liên Hợp Quốc, liên tục đề cao những giá trị hòa hợp, bao dung, trách nhiệm chung và sự kết nối giữa các dân tộc.

Từ bi và trí tuệ trong mục tiêu phát triển bền vững

Liên Hợp Quốc xác định phát triển bền vững là mục tiêu chung của toàn nhân loại trong thế kỷ XXI.

Trong nhiều thập niên qua, không ít quốc gia đạt được những thành tựu kinh tế ấn tượng nhưng đồng thời cũng phải đối mặt với các vấn đề nghiêm trọng như suy thoái môi trường, cạn kiệt tài nguyên, bất bình đẳng gia tăng, khủng hoảng sức khỏe tinh thần và sự xuống cấp của các giá trị đạo đức xã hội.

Theo các báo cáo của Chương trình Môi trường Liên Hợp Quốc (UNEP), mỗi năm thế giới thải ra hàng chục tỷ tấn khí nhà kính; trong khi đó, các báo cáo của Liên Hợp Quốc về phát triển con người liên tục cảnh báo khoảng cách giàu nghèo giữa các nhóm dân cư và giữa các quốc gia vẫn đang là thách thức lớn đối với sự phát triển bền vững toàn cầu.

Những thực tế đó cho thấy tăng trưởng vật chất nếu không đi đôi với phát triển con người và trách nhiệm xã hội sẽ khó tạo ra nền tảng bền vững lâu dài.

Trong bối cảnh ấy, những giá trị từ bi và trí tuệ của Phật giáo mang ý nghĩa đặc biệt. Nếu từ bi giúp con người nuôi dưỡng trách nhiệm đối với đồng loại, cộng đồng và thiên nhiên thì trí tuệ giúp nhận thức được những hệ quả lâu dài của các quyết định phát triển. Đây chính là cơ sở để xây dựng một mô hình phát triển cân bằng giữa lợi ích kinh tế, tiến bộ xã hội và bảo vệ môi trường - ba trụ cột cốt lõi của phát triển bền vững.

Nhiều nghiên cứu về Phật giáo đương đại đều chỉ ra rằng những nguyên tắc như sống tiết chế, tiêu dùng có trách nhiệm, tôn trọng sự sống, bảo vệ môi trường, đề cao đạo đức xã hội và phát triển hài hòa giữa con người với thiên nhiên có sự tương đồng sâu sắc với các Mục tiêu Phát triển Bền vững của Liên Hợp Quốc.

Chẳng hạn, tinh thần không tham cầu quá mức và lối sống tri túc của Phật giáo có thể góp phần thúc đẩy các mục tiêu về sản xuất và tiêu dùng bền vững; tư tưởng từ bi và bình đẳng hướng tới giảm nghèo, giảm bất bình đẳng; trong khi nhận thức về sự liên hệ mật thiết giữa con người và tự nhiên phù hợp với các mục tiêu bảo vệ hệ sinh thái, ứng phó biến đổi khí hậu và gìn giữ đa dạng sinh học.

Đặc biệt, các học giả tham dự Vesak 2025 đều nhấn mạnh rằng cuộc khủng hoảng lớn nhất của thế giới hiện nay không chỉ là khủng hoảng tài nguyên hay công nghệ mà còn là khủng hoảng về nhận thức và các giá trị nội tâm. Đây cũng là tinh thần được phản ánh trong xu hướng thúc đẩy các “Mục tiêu Phát triển Nội tâm” (Inner Development Goals - IDGs), nhấn mạnh vai trò của những phẩm chất như lòng trắc ẩn, trách nhiệm, khả năng tự nhận thức và tư duy dài hạn trong việc thực hiện thành công các Mục tiêu Phát triển Bền vững.

Trong các hoạt động đối ngoại liên quan đến Đại lễ Vesak Liên Hợp Quốc 2025, Bộ Ngoại giao Việt Nam cũng khẳng định rằng triết lý từ bi, trí tuệ và hòa bình của Đức Phật không chỉ là di sản văn hóa, tinh thần quý báu của nhân loại mà còn là nguồn cảm hứng để các quốc gia tăng cường hợp tác, cùng nhau giải quyết những thách thức toàn cầu, xây dựng một cộng đồng quốc tế đoàn kết, bao trùm và phát triển bền vững.

Từ góc nhìn đó, có thể thấy phát triển bền vững không thể chỉ được đo lường bằng tốc độ tăng trưởng GDP, quy mô đầu tư hay trình độ công nghệ. Một xã hội chỉ thực sự phát triển khi người dân được sống trong môi trường an toàn, công bằng và nhân văn; khi thiên nhiên được bảo vệ; khi các thế hệ tương lai vẫn có cơ hội thụ hưởng những nguồn lực cần thiết cho cuộc sống.

Chính ở điểm này, những giá trị từ bi và trí tuệ mà đức Phật truyền dạy từ hơn 25 thế kỷ trước tiếp tục cho thấy ý nghĩa vượt thời gian, góp phần định hướng cho nhân loại trên con đường phát triển hài hòa, bền vững và lấy con người làm trung tâm.

Ánh sáng từ bi và trí tuệ soi đường cho tương lai nhân loại

Thông điệp Phật đản năm nay của Đức Pháp chủ Giáo hội Phật giáo Việt Nam không chỉ là lời sách tấn đối với tăng ni, phật tử mà còn là một thông điệp mang ý nghĩa xã hội, nhân văn và thời đại sâu sắc.

Trong bối cảnh thế giới đang đứng trước những biến động khó lường, những cuộc xung đột kéo dài, những thách thức về biến đổi khí hậu, bất bình đẳng xã hội, khủng hoảng niềm tin và các hệ lụy của cuộc cách mạng công nghệ, lời nhắc nhở về từ bi và trí tuệ của Đức Phật càng cho thấy giá trị định hướng đặc biệt đối với tương lai nhân loại.

Nếu từ bi giúp con người vượt qua ích kỷ, hận thù, định kiến và chia rẽ để hướng tới hòa giải, hợp tác và tình thương yêu giữa người với người, thì trí tuệ giúp con người nhận diện đúng bản chất của các vấn đề, nhìn xa hơn những lợi ích trước mắt và tránh rơi vào các cực đoan trong nhận thức cũng như hành động.

Chính sự kết hợp giữa từ bi và trí tuệ tạo nên một nền tảng đạo đức và nhận thức toàn diện, giúp con người vừa có động lực phụng sự cộng đồng, vừa có khả năng lựa chọn những giải pháp đúng đắn cho những vấn đề phức tạp của thời đại.

Khi từ bi và trí tuệ song hành, hòa bình không còn chỉ là một khát vọng mà trở thành khả năng hiện thực. Khi từ bi và trí tuệ trở thành nền tảng của sự phát triển, tăng trưởng kinh tế sẽ gắn liền với công bằng xã hội, bảo vệ môi trường và nâng cao chất lượng cuộc sống của con người. Khi tinh thần duyên khởi được nhận thức đầy đủ, các quốc gia sẽ thấy rõ hơn trách nhiệm chung đối với những vấn đề toàn cầu, từ đó tăng cường hợp tác, củng cố chủ nghĩa đa phương và cùng nhau giải quyết những thách thức vượt ra ngoài biên giới quốc gia.

Hơn 25 thế kỷ đã trôi qua kể từ ngày Đức Phật Thích Ca Mâu Ni xuất hiện giữa cuộc đời, nhưng những giá trị mà Ngài để lại vẫn tiếp tục được khẳng định bởi thực tiễn của thế giới hiện đại.

Từ các chương trình giáo dục hòa bình, bảo vệ môi trường, chăm sóc sức khỏe tinh thần cho đến các diễn đàn quốc tế về phát triển bền vững, ngày càng có nhiều học giả, nhà hoạch định chính sách và tổ chức quốc tế nhận thấy ý nghĩa thiết thực của những giá trị từ bi, trí tuệ, trách nhiệm và sự tỉnh thức mà Phật giáo đề cao.

Việc Liên Hợp Quốc nhiều lần bảo trợ Đại lễ Vesak quốc tế, cùng sự tham gia của hàng nghìn đại biểu đến từ nhiều quốc gia và vùng lãnh thổ, là minh chứng cho sức sống và ảnh hưởng toàn cầu của những giá trị ấy.

Đối với Việt Nam, tư tưởng từ bi, hòa hợp và nhập thế của Phật giáo từ lâu đã trở thành một bộ phận quan trọng của bản sắc văn hóa dân tộc. Trong tiến trình xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, những giá trị đó tiếp tục góp phần củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc, phát huy tinh thần nhân ái, trách nhiệm xã hội và khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc.

Mùa Phật đản Phật lịch 2570 không chỉ là dịp để tưởng nhớ ngày đức Phật Đản sinh mà còn là cơ hội để mỗi người suy ngẫm về những giá trị bền vững mà Ngài đã trao truyền cho nhân loại.

Giữa những biến động của thế kỷ XXI, ánh sáng từ bi và trí tuệ của đức Phật vẫn tiếp tục soi đường cho những nỗ lực kiến tạo hòa bình, tăng cường đoàn kết quốc tế, giải quyết các cuộc khủng hoảng toàn cầu và hướng con người tới một tương lai phát triển bền vững, nhân văn và hạnh phúc hơn.

Đó không chỉ là thông điệp của mùa Phật đản hôm nay mà còn là khát vọng chung của nhân loại trên hành trình xây dựng một thế giới hòa bình, bao dung và thịnh vượng cho các thế hệ mai sau.

Tác giả: **Vững Nguyễn**